

Post-corona versnellingsplan Zeeland

ZEELAND IN TRANSITIE!

Inhoudsopgave

Versnelling regionale economie Zeeland	3
Aanleiding	3
Op weg naar herstel en versnelling	5
Doel	5
Partners	5
Fases	7
Korte termijn acties	9
Reeds getroffen maatregelen	9
Maatregelen ter ondersteuning van economie	9
Maatregelen op gebied van arbeidsmarkt	10
Meerjarenagenda	12
Maatregelen op gebied van vrijetijdseconomie	12
Maatregelen cultuur	14
Vangnet	14
Middellange termijn acties	17
Kansen voor deals	17
1. Versterking Zeeuwse MKB door innovatie	17
2. Impuls vitale en gezonde Zeeuwse (binnen)-steden	17
3. Weerbare arbeidsmarkt	17
4. Toekomstbestendige vrijetijdssector	19
Voorwaarden	21
Extra publieke investeringen	21
Stimuleren private investeringen	22
Lange termijn acties	22
Bijlagen	23
Ondernemen voor brede welvaart	23
SER Denktank Coronacrisis	24
VNG Top 10 checklist voor een effectieve herstelaanpak lokale economie	26
Regiekaart	27
Prioriteiten IPO Herstelplan	28
Subsidiekalender	30

Versnelling regionale economie Zeeland

Aanleiding

Zeeland staat voor grote uitdagingen. We hebben de strengste lockdown tot nu toe achter de rug. Door de Coronacrisis zijn ondernemers en regionale economieën in het hele land hard geraakt. Het is alle hens aan dek om ervoor te zorgen dat de economie weerbaar blijft, snel kan herstellen, er geïnvesteerd wordt en zo sterk mogelijk uit de crisis komt. Op initiatief van provincies hebben Rijk, provincies, gemeenten en regionale ontwikkelingsmaatschappijen samengewerkt aan het IPO Herstelplan. Voor u ligt het 'Post-Corona Versnellingsplan Zeeland'. Het is een voorzet voor de rol die de betrokken partijen willen vervullen in het herstel en versnellen van de regionale economie, uiteraard in nauwe afstemming met het bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners. We hebben elkaar immers als partners -nog meer dan voorheen- hard nodig. Het moment van vernieuwing, duurzaam herstel en versnelling van de economie is aangebroken.

“In coronatijd hebben we elkaar opgezocht om de plotselinge uitdaging gezamenlijk op te pakken. Die gezamenlijkheid moeten we zien vast te houden, om daadwerkelijk de versnelling en versterking van de economie voor elkaar te krijgen.”

JO-ANNES DE BAT,
gedeputeerde economie

Op weg naar herstel en versnelling

Naar aanleiding van de 1e intelligente lockdown is van maart 2020 tot juni 2021 de Bestuurlijke Taakgroep Economie¹ actief geweest, een wekelijks digitaal overleg tussen provincie, gemeenten en bedrijfsleven. Met als doel om de actuele stand van zaken te bespreken, knelpunten te analyseren en proberen als gezamenlijke partijen waar mogelijk zelf ondersteuning te bieden. Vanuit die gezamenlijke verantwoordelijkheid komt ook het Post-Corona Versnellingplan Zeeland voort.

Doel

We beseffen dat economische en regionale gevolgen van de post-corona samenleving groot zijn. Dat vraagt om een strategische en praktische aanpak voor aanpassing en (her)ontwikkeling van de inzet van betrokken partijen. Het doel is om een plan van aanpak op te stellen voor de regionale economie van Zeeland tijdens en na de economische crisis voor herstel en versnelling. Het gaat daarbij om:

- Het vergroten van de weerbaarheid van getroffen bedrijven, sectoren en regio's onder meer door het versterken van het eigen verdienvermogen en het managen van de lastendruk;
- Het benutten van kansen om het verdienvermogen van de regionale economie te herstellen dan wel te vergroten;
- Werkgelegenheid in Zeeland te behouden dan wel te creëren, al is er nog steeds sprake van een krappe arbeidsmarkt;
- Bij regionale ontwikkelingen te kijken naar 'de menselijke maat': we werken aan de brede welvaart rond de vraagstukken die er specifiek in Zeeland spelen.

Het plan van aanpak richt zich op de (opstart)fase na Corona (korte en middellange termijn) en bestaat enerzijds uit acties en maatregelen die erop gericht zijn om de geleden schade als gevolg van de coronacrisis te bestrijden met aandacht voor de problemen van het midden- en kleinbedrijf, de vrijetijdseconomie en de

vraagstukken op de arbeidsmarkt. Anderzijds worden er acties en maatregelen voorgesteld waarbij incidentele investeringen worden gedaan om structurele verbeteringen te creëren. Bepaalde activiteiten 'lopen' al (pre-Corona), de voorgestelde oplossingen/acties zijn dus niet allemaal post-corona. Met het plan van aanpak kunnen acties wellicht wel worden versneld, kunnen door de focus kansen beter worden benut en zijn we in staat om ingezette acties beter te borgen. Het is hierbij nadrukkelijk niet de bedoeling om een nieuwe structuur of organisatie op te richten, maar aan te sluiten bij de bestaande structuren en netwerken en waar mogelijk zaken te faciliteren, te stimuleren en te versnellen.

Partners

Naast de betrokken Zeeuwse partijen binnen de Taakgroep Economie hebben we ook geput uit landelijke bronnen en recente onderzoeken.

De VNG heeft een top 10 checklist opgesteld voor een effectieve herstelaanpak van de lokale economie. De checklist biedt handvatten voor het 'hoe' van de herstelaanpak en kan gezien worden als ingrediënten voor een succesvolle herstelaanpak. De top 10 is als bijlage bijgevoegd.

VNO-NCW en MKB-NL Nederland zetten met hun nieuwe koers '**Ondernemen voor brede welvaart**' in op een duurzame leefomgeving. Het bedrijfsleven gaat met ondernemersagenda voor herstel en groei: enerzijds economische groei en anderzijds voor een inclusieve samenleving – met werk en gelijke kansen – en een duurzame leefomgeving (zie bijlage voor uitgangspunten). Dat kan door te investeren in een slimme, schone en sterke (regionale) economie. De inzet van de rijksmiddelen en Europese middelen is hierbij essentieel.

¹ Bestuurlijke Taakgroep bestaat uit: Provincie Zeeland, Zeeuwse Gemeenten, Veiligheidsregio Zeeland, Economic Board Zeeland, VNO-NCW Brabant/Zeeeland, Arbeidsmarktregio Zeeland, Impuls Zeeland en ZLTO.

“De afgelopen periode hebben we samen de Zeeuwse economie overeind gehouden, we houden deze samenwerking vast om onze economie nog krachtiger te maken.”

GERBEN DIJKSTERHUIS,
burgemeester Borsele en namens Vereniging Zeeuwse gemeenten
en Veiligheidsregio Zeeland

Samenwerking tussen Rijk, EU, regionale clusters en het MKB versterkt het verdienvermogen van Zeeland en daarmee versnellen we de transities op het gebied van circulaire economie, energietransitie, klimaatadaptatie en digitalisering. VNO-NCW zet in op een **korte termijn Corona herstelpakket**:

- Steunpakket tot einde van het jaar
- Aanpak schuldenberg
- Nette stopregeling en afhandeling faillissementen
- Fondsen voor achtergestelde leningen
- Fiscale ondersteuning van eigen vermogen
- Stimuleren private investeringen
- Extra publieke investeringen

Uit recent onderzoek van Raboresearch 'Coöperatief convenant voor Nederland – Pleidooi voor een nieuwe agenda voor Nederland gebaseerd op Brede Welvaart' (mei 2021) komt naar voren dat voor een positieve ontwikkeling van onze welvaart meer gebiedspecifiek overheidsbeleid nodig is en extra aandacht voor de menselijke maat. Er zal beter en specifiekere gekeken moeten worden naar de vraagstukken die regionaal spelen om alle mensen in elke regio perspectief en verbeterde welvaart te kunnen geven. De menselijke maat kan zorgen voor meer balans tussen economische groei, natuurwaarden en een inclusieve samenleving. Verder blijkt uit het onderzoek dat bedrijven veel sterker moeten worden meegenomen bij de vele transities die op dit moment in een rap tempo de economie van ons land veranderen. Dat geldt met name op het gebied van energie, digitalisering en internationale concurrentie. De Economic Board Zeeland (EBZld) adviseert om de komende jaren te focussen op innovatie op het gebied van water, voedsel, energie en een krachtig MKB. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de leefbaarheid, de economische structuurversterking en regionale samenwerking in Zeeland.

Naast de aanpak met betrekking tot de regionale economie, is de ondersteuning en groei van bedrijven die zaken doen over de grens minstens zo belangrijk. Immers door onze kleine thuismarkt kunnen bedrijven sneller groeien over de grens. Het belang van Internationaal Ondernemen, het uitbouwen van onze exportpositie en zorgen voor een duurzame keten dragen hieraan bij.

Ondernemers en internationale ondernemingen steunen in waar ze goed in zijn; innoveren, kansen pakken, groeien én impact creëren.

Fases

Kijken we in brede zin naar het verloop van de aanpak van de huidige coronacrisis, dan zijn er drie fasen te onderscheiden:

- 1. Korte termijn – samen uitvoeren:** de lockdown-fase, waarin acute hulp aan bedrijven nodig is door het stilvallen van de economie, zoals het noodpakket van het Rijk, de maatregelen vanuit de Europese Commissie en de extra maatregelen die de provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten hebben getroffen. Op korte termijn is het besluit van het Rijk tot het verlengen van de steunpakketten van belang.
- 2. Middellange termijn – samen opwerken en versnellen:** de exitperiode waarbij naar voren komt in hoeverre (delen van) bedrijfssectoren/clusters nog levensvatbaar zijn en er gekozen moet worden welke we actief willen stimuleren. Het bedrijfsleven is het best gebaat bij het weer kunnen uitvoeren van het eigen bedrijf. In deze fase spelen het Rijk en de EU een rol, maar er zal vanuit de provinciale kerntaak Regionale Economie ook financiële hulp en inzet van (capaciteit bij) de provincie en Impuls (ROM) nodig zijn voor die bedrijven die hulp nodig hebben en nog wel een overlevingskans dan wel een toegevoegde waarde leveren.
- 3. Lange termijn – samen uitwerken:** ontwikkeling, versterking en versnelling aanpassingsvermogen van de economie. Hier zetten we in op missie-gedreven innovatie, waarbij verdienvermogen van bijvoorbeeld maakindustrie en nieuwe diensten (digitalisering) worden gekoppeld aan het realiseren van doelstellingen omtrent klimaat, energie, natuur en cultuur; een integrale regionale aanpak. De lange termijn acties zijn geborgd in het economische beleid en de uitvoering daarvan.

Het plan van aanpak focust zich op versterking van het MKB door innovatie, structurele voorzieningen voor arbeidsmarkt mobiliteit en de toekomst van de vrijetijdssector en de binnensteden in Zeeland. Het blijft daarnaast belangrijk dat de Zeeuwse overheden de publieke investeringen overeind houden. Dit plan focust zich met name op fase 2, de middellange termijn.

“Mooi hoe we in Zeeland met elkaar tijdens de Coronacrisis zaken hebben opgepakt en geprobeerd zo veel mogelijk ondersteuning te bieden, daar waar nodig. Onder andere hieruit is dit herstelplan ontstaan waarmee we alle kansen die de nabije toekomst zal bieden nog beter kunnen benutten.”

ERIC DE RUIJSSCHER,
voorzitter VNO-NCW Zeeland

Korte termijn acties

Hier worden de maatregelen en acties beschreven om de korte termijn gevolgen van de coronacrisis te herstellen. Afgelopen periode zijn er al diverse maatregelen in gang gezet om de Zeeuwse economie te stimuleren naar aanleiding van de 1^e lockdown. Ook de komende periode zullen er nog acties nodig zijn in het kader van coronaherstel.

Reeds getroffen maatregelen

Provincie Zeeland heeft 2 mln beschikbaar gesteld voor extra steunmaatregelen in 2020 voor o.a.:

- SOS-programma (Dockwize) om Zeeuws MKB te helpen met expertteams. Momenteel loopt er een SOS-programma voor horeca en wordt het programma ook weer opengesteld voor het gehele MKB met vragen over de toekomstbestendigheid van hun bedrijf;
- Voucherregeling Zeeland Financial Matching is uitgebreid richting brede MKB;
- Aanjaagprogramma Innovatie;
- Stimuleringsfonds voor cultuursector;
- Aanvalsplan Arbeidsmarkt (Zeeuwse aanpak t.a.v. omscholen en ontwikkelen, van werk naar werk, aantrekken van personeel van buiten Zeeland).

Vanuit de Bestuurlijke Taakgroep Economie is gewerkt aan:

- Zeeuwse afstemming over uitstel gemeentelijke belastingen en heffingen;
- Gezamenlijke en afgestemde Coronaprotocollen;
- Zeeuwse afstemming en lobby over knelpunten van bestaande regelingen en mogelijke aanvullende instrumenten richting Rijk & IPO;
- Gezamenlijke reacties richting getroffen sectoren als horeca, retail, bouw, CVAH etc.;
- Diverse onderzoeken m.b.t. economische impact op getroffen sectoren;
- Acties op basis van notitie huisvesting tijdelijke (buitenlandse) werknemers;

- Zeeuwse Coronamonitor;
- Routekaart loketten voor ondernemers en contactpersonen (zoals bedrijfscontactpersonen van gemeenten en andere organisaties) voor goede informatievoorziening, juiste doorverwijzing naar loketten en beschikbare financiële fondsen, de regiekaart is als bijlage bijgevoegd;
- Digitale werkbezoeken met ondernemers.

Maatregelen ter ondersteuning van economie

Het kabinet wil extra investeren in de economie. Daarbij wordt ingezet op vier lijnen: het versnellen van publieke investeringen, het uitlokken en aanjagen van private investeringen, het versterken van de solvabiliteitspositie van Nederlandse bedrijven en het stimuleren van innovatie.

Het kabinet stelt in 2021 € 150 miljoen beschikbaar voor fondsversterking van de ROM's (waaronder Impuls/ Investeringsfonds Zeeland) en dan met name om de doelgroep innovatieve startups, scale-ups en vooral bredere innovatieve MKB die geraakt zijn door de corona crisis te bedienen. Er is een bedrag van € 2,7 miljoen beschikbaar voor Zeeland. Het verzoek aan de provincie is gedaan om eenzelfde bedrag te cofinancieren, dus ook € 2,7 miljoen. Provinciale Staten hebben hier op 11 juni 2021 mee ingestemd. Hierdoor komt een bedrag van € 5,4 miljoen beschikbaar voor de Zeeuwse startups, scale-ups en met name het bredere innovatieve MKB.

Ook wordt in deze fase vanuit de bestaande structuren en netwerken ingezet op:

- MKB-deal Digitaal Doen Zeeland.
- Versterken van de Kennis- en innovatienetwerken waardoor het organiserend vermogen van Zeeland wordt versterkt en waarmee als collectief aanspraak gemaakt kan worden externe financiering. Dit draagt bij aan de sociaaleconomische structuur van Zeeland.

- Wind in de zeilen:
 - Extra steun voor kansrijke innovatie en start-ups in Zeeland (Innovatiefinanciering);
 - Delta Kenniscentrum inclusief de ontwikkeling van een test en demofaciliteit (Dockwize).
- Het Aanvalsplan Arbeidsmarkt gebaseerd op drie pijlers:
 1. iedereen doet mee;
 2. werkenden optimaal inzetten;
 3. niet-Zeeuwen voor Zeeuwse vacatures.
- Doorontwikkeling programma's Dockwize (SOS Programma's, Challenges).
- Vorming Data Alliantie Zeeland.
- Toekomstbestendigheid van de Zeeuwse Binnensteden.
- Aanvragen REACT-EU: onder andere een binnenstedelijk offensief uitvoeren waarin de creatieve economie (kunst- en cultuursector) wordt gekoppeld aan getroffen MKB-ondernemers in de binnensteden (detailhandel, horeca) en aanvragen voor de Vrijtijdssector (innovatieregeling en energietransitie in de verblijfsrecreatie).
- Kansen benutten van nationale en Europese fondsen; Just Transition Fund (60 miljoen euro om projecten van industriële bedrijven in het havengebied van North Sea Port mogelijk te maken), REACT EU, Europees corona-herstelfonds/RRF, etc.

- Doorontwikkeling ecosysteem innovatiefinanciering (financieringstafel, business informals).

Ook de loketten van gemeenten kunnen ondernemers verder helpen en attenderen op bovenstaande instrumenten en acties naast hetgeen zij zelf op lokaal niveau oppakken.

Maatregelen op gebied van arbeidsmarkt

Zeeuws Mobiliteitsteam en Leven Lang Ontwikkelen:

Eind augustus 2020 heeft het kabinet een aanvullend sociaal pakket aangekondigd, dat zich richt op het voorkomen van langdurige werkloosheid en afnemende kansen op de arbeidsmarkt. Het doel is om tot een landelijk dekkend netwerk van regionale mobiliteitsteams te komen voor begeleiding van werk(loosheid) naar werk. Goes heeft als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Zeeland een initiërende en regisserende functie in deze aanpak.

Vanuit Team arbeidsmarktregio Zeeland | *Aan de slag in Zeeland* is een procesvoorstel voor de uitwerking van het 3e steun- en herstellepakket op hoofdlijnen voor de Zeeuwse arbeidsmarkt ontwikkeld, waaronder de vorming van een Zeeuws Mobiliteits Team. Binnen een kort tijdsbestek is er overeenstemming bereikt tussen de betrokken partijen in de regio over de aanpak.

In de Zeeuwse werkkamer is in november 2020 besloten om, vooruitlopend op de uitwerking van het steunpakket, te verkennen hoe de verbinding tussen het onderwijsveld en de arbeidsmarkt Zeeland structureel versterkt kan worden. Gezamenlijk, met vertegenwoordiging van onderwijs, gemeenten, UWV, Provincie en *Aan de slag in Zeeland*, is geconcludeerd dat mogelijkheden worden gezien in de ontwikkeling van een Zeeuwse 'menukaart', waarin zowel scholingsaanbod als ondersteuning van UWV en gemeenten worden opgenomen. De menukaart kan tevens als tool worden ingezet voor het te vormen Zeeuws Mobiliteits Team. Voor de langere termijn zal een Zeeuwse scope (ambitie) voor de versterking onderwijs-arbeidsmarkt worden uitgewerkt op basis waarvan een duurzame structuur kan worden neergezet in het kader van Leven Lang Ontwikkelen².

² Leven Lang Ontwikkelen is een initiatief van de Rijksoverheid om mensen te stimuleren zich te blijven ontwikkelen met als doel goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt.

“Als de crisis ons iets geleerd heeft, is dat we in staat zijn om daadkrachtig te zijn, juist ook in de samenwerking tussen Overheid, Onderwijs en Organisaties. Laat dat onderdeel van het nieuwe normaal worden!”

MARINUS SCHROEVERS,
voorzitter Economic Board Zeeland

Het Aanvalsplan Arbeidsmarkt vormt sinds 2018 de basis voor een intensieve –triple helix- samenwerking op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Vanuit de vraag van werkgevers richt de uitvoering zich op drie pijlers. Pijler 1 is gericht op het arbeidspotentieel met een afstand tot de arbeidsmarkt, pijler 2 focust zich op het optimaal inzetten van werkenden in Zeeland en pijler 3 richt zich op de marketing van Zeeland als kansrijke arbeidsmarkt voor potentieel van 'buiten'.

De componenten mobiliteit (van werk naar werk), in overleg met sectoren, en Leven Lang Ontwikkelen worden gezamenlijk en integraal opgepakt als onderdeel van pijlers 1 en 2. Goes heeft als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Zeeland een initiërende en regisserende functie in deze aanpak en werkt hierin nauw samen met de Provincie Zeeland (naast de andere leden van het Aanvalsteam Arbeidsmarkt). De vraag naar om- en bijscholing / Leven Lang Ontwikkelen / Zeeuws Mobiliteitsteam is een kans om ook het mbo neer te zetten als preferred partner in een Leven Lang Ontwikkelen. Dat is in Zeeland extra belangrijk vanwege terugloop in aantallen en het belang om een breed aanbod mbo overeind te houden (en in mindere mate ook hbo) in Zeeland. Landelijk is dit ook vastgelegd in een intentieverklaring tussen sociale partners, Ministerie SZW en mbo-raad.

Momenteel is een kwartiermaker gestart met de opdracht voor zowel de inrichting van een Zeeuws Mobiliteits Team als de uitwerking van een Zeeuwse menukaart en ontwikkeling van een Zeeuwse ambitie in het kader van de versterking onderwijs-arbeidsmarkt.

Meerjarenagenda

Daarnaast werkt Arbeidsmarktregio Zeeland | *Aan de slag in Zeeland* in het kader van de lange termijn (met focus op pijler 1) samen met de 13 Zeeuwse gemeenten en de partners in de regio aan een meerjarenagenda 2021-2025. Het doel is om een gedeeld toekomstbeeld op het gebied van de arbeidsmarkt concreet te maken in een agenda. Dit betekent niet alleen dat er een gedeelde ambitie met thema's wordt geformuleerd waar de komende jaren de focus op zal liggen. Het betekent ook dat de gecommitteerde partijen daadwerkelijk samen aan de slag gaan in de aanpak van arbeidsmarkt-vraagstukken.

Overige inzet vanuit Arbeidsmarktregio Zeeland:

- Door UWV wordt uitvoering gegeven aan de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW);
- Gemeenten voeren de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) uit;
- Het leveren van arbeidsmarkt-informatie voor de Coronamonitor Zeeland;
- Er is een tijdelijk regionaal aanspreekpunt ingericht waar werkgevers en hun werknemers, in de aanloopperiode naar een Zeeuws Mobiliteits Team, terecht kunnen voor ondersteuning bij 'van werk naar werk' vraagstukken.

Maatregelen op gebied van vrijetijdseconomie

De maatregelen tegen het coronavirus zoals de sluiting van horeca, attracties, cultuur en een deel van de winkels hebben een groot effect gehad op de economie, bestedingen van consumenten en investeringen door bedrijven. Om de ondernemers te faciliteren, zijn de volgende maatregelen aanvullend in Zeeland ingezet:

- Inzet Aanjaagprogramma innovatie voor de sectoren die zwaar getroffen zijn. Binnen het Aanjaagprogramma zijn in 2020 en 2021 extra programmaonderdelen opgezet om ondernemers te ondersteunen, zoals webinars en maatwerkadvies over de financiële uitdagingen rond corona, dynamic pricing, online zichtbaarheid en vindbaarheid, toekomstmogelijkheden groepsaccommodaties, upselling, ect.
- Vouchers planvorming Zeeuwse toeristische bedrijven: als aanvulling op het Aanjaagprogramma innovatie zijn voor de getroffen ondernemers in de toeristische sector planvormingsvouchers beschikbaar gesteld. De vouchers hebben tot doel de planvorming te stimuleren, zodat zodra de liquiditeit op de orde is ondernemers kunnen investeren in de toekomstbestendigheid van hun bedrijf.
- In samenwerking met Koninklijke Horeca Nederland loopt er via SOS Dockwise een programma specifiek gericht op de Zeeuwse horeca ondernemers.
- Gebruik maken van de mogelijkheden van onder andere het REACT-EU programma.

“Corona heeft de wereld en de manier van (samen) werken veranderd, het gaat er nu om de kansen die dit biedt aan te grijpen voor verdere ontwikkeling.”

DICK TEN VOORDE,
directeur Impuls Zeeland

Maatregelen cultuur

De pandemie betekende een forse klap voor de cultuursector. Veel organisaties en cultuurprofessionals teerden in op hun reserves. Vernieuwing en krachtenbundeling kunnen helpen om wendbaar en weerbaar te blijven. Provincie en de dertien Zeeuwse gemeenten willen deze ontwikkeling versnellen met behulp van de regeling 'Samen in Zee'. De regeling is bedoeld om initiatieven te ondersteunen die helpen om de culturele sector in Zeeland toekomstbestendig te maken. De stimuleringsregeling richt zich op de versterking, vernieuwing en verbreding van het culturele veld door o.a. in te zetten op duurzame samenwerking (binnen en buitende eigen sector), nieuwe verdienmodellen en nieuwe makers een eigen beroepspraktijk op te laten bouwen met behulp van andere partijen. Er kan een subsidie worden aangevraagd tot 23 juli 2021.

Ook worden er stimuleringsmaatregelen ingezet die zich richten op de verbinding tussen erfgoed-toerisme en erfgoed-natuur. Concreet wordt gedacht aan een project rond de (buiten)beleving van Slag om de Schelde/ Landfront Vlissingen, een project rondom het verdronken dorp Reimerswaal etc.

Daarnaast heeft de culturele sector in Zeeland zelf het initiatief genomen voor een Cultural Board. De sector is van mening dat er een versnelling nodig is in de positionering van de creatieve economie van Zeeland vanuit de intrinsieke waarde van cultuur. Juist in het post-corona tijdperk kan het culturele 'domein' een belangrijke toegevoegde waarde zijn voor een veerkrachtige doorstart van de economie. De Provincie Zeeland ondersteunt het initiatief om te komen tot een Cultural Board Zeeland.

Vangnet

In Nederland is steeds meer open en wordt er sneller versoepeld dan verwacht. Dat is echter geen reden voor versoering of afbouw van het steunpakket. Zoals VNO NCW aangeeft: "Macro mag het de goede kant op gaan, op microniveau is dat anders en zijn er nog steeds ondernemers die het heel moeilijk hebben, volledig buiten hun eigen schuld om. Ondernemers die hun zaak weer gedeeltelijk mogen openen, zijn ook niet in één keer uit de problemen. Dit vangnet moet daarom beschikbaar blijven, ook voor bedrijven die pas later worden geraakt. En als het straks echt veel beter gaat, zoals economen voorspellen, dan wordt er ook veel minder aanspraak op gemaakt." Daarom is het van belang dat de huidige steunpakketten worden doorgetrokken tot het einde van het jaar en dat er aandacht is voor de voorwaarden waaronder ondernemers gebruik kunnen maken van de steunmaatregelen.

Ook is het zaak dat er een herstellepakket komt dat ondernemers na de crisis onder meer helpt om over de schuldenberg heen weer te kunnen gaan groeien. Uitbreiding én verlenging van het steunpakket tot het eind van het jaar geeft ondernemers vertrouwen en is ook belangrijk voor bedrijven die niet rechtstreeks maar verderop in keten later worden getroffen. Door de coronacrisis is probleem van de ketenafhankelijkheid bloot gelegd. Onderdelen die nodig zijn voor de productie in fabrieken komen van wereldwijde toeleveranciers. Maar de productie komt niet volledig op gang zolang ieder land lockdownmaatregelen op een ander moment versoepelt.

“Zeeland stimuleert van werk naar werk en kiest voor samenwerking door een Zeeuws Mobiliteits Team en investeert in duurzame inzetbaarheid door een Leven Lang Ontwikkelen”.

ANDRÉ VAN DER REEST,
wethouder gemeente Goes en
voorzitter Zeeuwse Werkkamer

“Het versnellen van de versterking van de Zeeuwse economie doen we als sectoren samen en verbonden met elkaar. Door kennis te delen (h)erkennen we elkaars kansen.”

JORIS BAEKE,
Voorzitter ZLTO Zeeland

Middellange termijn acties

Kansen voor deals

Om de Zeeuwse economie een impuls te geven voor de middel- en lange termijn wordt extra ingezet op een aantal kansrijke prioriteiten voor Zeeland. Inhoudelijk willen we inhoudelijk focussen op vier thema's:

1. Versterking Zeeuwse MKB door innovatie

digitalisering – robotisering – internationalisering. Betrek het MKB bij (open) Campus ontwikkelingen en valorisatieprogramma's (zoals KAAP, Living Labs etc.);

Innovatie is van belang om te komen tot nieuwe oplossingen, maar ook om de concurrentiepositie te versterken. Om de arbeidsproductiviteit en een grotere economische toegevoegde waarde te creëren bij het MKB biedt technologisering kansen voor Zeeland. Automatisering, digitalisering en robotisering biedt ondernemers kansen om de productiviteit te verhogen, dat wil zeggen, efficiënt en vernieuwend te ondernemen. Voor veel ondernemers is het echter een grote stap om deze kansen goed te benutten. Dit geldt in het bijzonder voor kleine ondernemers. Ze vinden het lastig om de vertaalslag van nieuwe technologieën naar concrete toepassingen voor het bedrijf te maken. Het ontbreekt deze ondernemers simpelweg aan tijd, kennis en kunde om zich hierin te verdiepen. Dit terwijl de transitie van brick and mortar naar online naar verwachting deels structureel zal zijn. Daarnaast maken ze zich zorgen over hoe veilig het is om digitaal zaken te doen. Als ondernemers willen blijven aansluiten bij de wensen van hun klanten, is het belangrijk om de kansen van digitalisering te benutten.

Het project Digitaal Doen kan als vliegwiel fungeren om toe te werken naar praktijktesten. Daar is extra financiering voor nodig. Een (Corona, Regio of MKB-)deal voor de verdere uitrol van de digitalisering van het MKB zou dit proces kunnen versnellen.

Internationaal actieve ondernemingen groeien sneller dan bedrijven die alleen regionaal opereren en zij bieden een meer constante werkgelegenheid met hoge toegevoegde waarde.

Voor meer en meer MKB-ondernemers biedt het buitenland nieuwe markten of nieuwe samenwerkingspartners, bijvoorbeeld omdat ze gebruik maken van digitale mogelijkheden. Voorts geeft handelsbevordering in economisch onzekere tijden als deze, internationale export bedrijven meer zekerheid door kansen te spreiden over afzetmarkten.

2. Impuls vitale en gezonde Zeeuwse (binnen)-steden

(inclusief cultuur, leefbaarheid, toerisme en openbaar vervoer/mobiliteit);

Door veranderend koopgedrag en de digitalisering staan winkelgebieden al enkele jaren onder druk. Er was al een opgave om de winkelgebieden aan te passen aan de nieuwe marktomstandigheden, de coronacrisis heeft bestaande trends in stroomversnelling gebracht en de uitdaging nog groter gemaakt. Opgave is om te zorgen voor aantrekkelijke, prettige en mooie centrumgebieden, om te verblijven, te wonen en te leven. Met het project 'Binnenstedelijk offensief' wordt gewerkt aan een structuur waarbinnen detailhandel, horeca en cultuur in samenwerking met de creatieve industrie aan de slag gaan met het creëren van beleving in de binnensteden op basis van nieuwe verdienmodellen (winkelgebied als podium). Voor het realiseren van praktijktesten, het vergroenen (duurzame mobiliteit) en stimuleren van levendigheid in steden (met kunst, cultuur en belevingen en/of evenementen) zou een landelijke (Corona-, regio- of MKB-) deal benut kunnen worden.

3. Weerbare arbeidsmarkt

en zorgdragen voor voldoende en goed gekwalificeerde arbeidskrachten in Zeeland;

De Zeeuwse arbeidsmarkt stond al zwaar onder druk vanwege de grote tekorten. Door de Coronacrisis is de arbeidsmarkt flink op de proef gesteld en zijn zwakke plekken verder benadrukt, zoals

Spaghetti tolosane
Aardachtelijke garnalen
brokken op brood
Maaltijd salades
Zeevrucht mousseron
met de friet & saus

de tekorten in de zorg- en onderwijssector. Uit het HZ rapport Arbeidsmarkt blijkt dat ontwikkelingen zoals digitalisering en thuiswerken zijn versneld. Bij sommige sectoren met veel losse contracten, zoals in de vrijetijdssector, zijn mensen gedwongen naar huis gestuurd. De prioriteiten uit het Aanvalsplan Arbeidsmarkt zijn als gevolg van de Coronacrisis overeind gebleven waarbij echter versneld wordt ingezet op: mobiliteit (opzet mobiliteitscentrum) in het kader van crisisbestrijding, uitgaande van integratie in de bestaande infrastructures, leven lang ontwikkelen (opzet duurzame infrastructuur door inzet en verbinden van bestaande structuren) en een betere data-ontsluiting van de Zeeuwse arbeidsmarktdata. Op de middellange termijn is het belang om de infrastructuur voor arbeidsmobiliteit te borgen en toekomst-bestendig te maken (continuïteit waarborgen). De ontsluiting van arbeidsmarkt – en economische data vraagt om additionele financiering. Met de inrichting van een Zeeuws Mobiliteits Team wordt ingezet op het voorkomen van (langdurige) werkloosheid en afnemende kansen op de arbeidsmarkt als gevolg van COVID-19. Op basis van de ervaringen zal in 2022 worden bezien of het wenselijk is deze samenwerkingsvorm structureel te borgen. De middelen die vanuit het aanvullend sociaal pakket beschikbaar worden gesteld betreft incidentele middelen. Er is onvoldoende zicht of hiervoor structurele middelen beschikbaar zijn.

Voor de inzet vanuit arbeidsmarktregio Zeeland op de versterking tussen onderwijsveld en de Zeeuwse arbeidsmarkt geldt dat de ontwikkeling van een Zeeuwse menukaart op korte termijn uitkomst biedt om vraag naar scholing van een passend antwoord te kunnen voorzien. Omdat de menukaart een dynamisch hulpmiddel zal worden, biedt dit in combinatie met de ontwikkeling van een Zeeuwse scope ook perspectief voor de middellange en lange termijn in de aanpak van de mismatch op de arbeidsmarkt. Met de aanpak om te komen tot een duurzame scope legt Zeeland een belangrijke ambitie neer. Structurele middelen hiervoor ontbreken. Het is wenselijk om onderzoek te doen naar de haalbaarheid van dekkingsmogelijkheden.

4. Toekomstbestendige vrijetijdssector

het gaat hierbij om enerzijds het versterken van het verdienvermogen;

Want dat is de schade die ontstaan is omdat tijdelijk het werk niet kon worden uitgeoefend) en *anderzijds om de schuldenlast die afgelost moet worden*, de ongelijkheid tussen de ondernemers en branches die ontstaan is, terwijl het totaal de aantrekkelijkheid van de regio bepaalt. Daarom zijn het investeringsvermogen en de toekomstbestendigheid leidend.

Momenteel wordt gewerkt aan een visie vanuit de vrijetijdssector in Zeeland: Bewuste bestemming Zeeland 2030. De ambitie is om balans te vinden tussen leefbaarheid, natuur & landschap en economie. Herstel na de crisis biedt de vrijetijdssector mogelijkheden om versneld in te spelen op kansen en ontwikkelingen op middellange termijn op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, vergroten van de biodiversiteit en digitalisering. Maar daarvoor moeten de bedrijven in de gelegenheid zijn om te kunnen investeren.

De afgelopen jaren hebben veel bedrijven geïnvesteerd, waardoor ook de kapitaallasten hoog zijn. Bedrijven zijn daardoor kapitaalintensief geworden waardoor bedrijfsovername en opvolging complex is. Dat vraagt om drie zaken: herstel van de positie van deze bedrijven, ondersteuning in versteviging van verdienmodellen en zoeken naar mogelijkheden om familiebedrijven te behouden. Om hiermee aan de slag te gaan kunnen ook de ondernemers in de vrijetijdssector gebruik maken van de instrumenten gericht op het versterken van de concurrentiepositie van het brede MKB. Daarbij kan gedacht worden aan o.a. hulp bij digitaliseringsslag via de MKB-Deal Digitaal Doen Zeeland en hulp bij een innovatietraject gebruikmakend van het vouchersysteem van het Aanjaagprogramma Innovatie Toerisme. Specifiek voor familiebedrijven wordt door gemeenten en Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) gezocht naar maatregelen gericht op bedrijfsovername en opvolging. Daarnaast zal de Provincie Zeeland in het nieuwe Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027 de bestaande instrumenten inzetten voor het brede MKB, waaronder familiebedrijven en onderzoeken welke mogelijkheden er bestaan om als provinciale overheid familiebedrijven te ondersteunen en welke daarvan voor Zeeland geschikt zouden zijn.

Voorwaarden

Een aantal voorwaarden is van belang bij de vier kansrijke prioriteiten:

- a. Zet publieke investeringen door, voer geplande publieke werken uit en kijk waar deze acties kunnen worden versneld;
- b. Stimuleer private investeringen;
- c. Sluit aan op de urgente thema's; versterking MKB (zie: Strategische Agenda Economic Board), digitalisering, gezonde binnensteden, herstel en toekomst van de vrijetijdssector, arbeidsmarktmobiliteit en brede welvaart;
- d. Uitvoering binnen twee tot drie jaar met partners;
- e. Lange termijn perspectieven (groen, digitaal en veerkrachtig met het oog op weerbaarheid en concurrentiepositie).

Voor de dekking kijken we in eerste instantie naar middelen van derden: nieuwe fondsen en instrumenten voor Coronaherstel (REACT-EU, RFF-EU), toekomstige Regio- en MKB Deals. Een nadere verkenning hieromtrent vindt momenteel plaats.

Daarnaast is het van belang om in Zeeland te blijven inzetten op innovatiefinanciering en het versterken van de Innovatiefondsen. Innovatie is de motor van onze concurrentiekracht en economisch perspectief op lange termijn en een belangrijke drijver van welvaarts groei. Juist nu de financiële positie van veel bedrijven is verzwakt, moeten financieringsmogelijkheden in brede zin worden verbeterd (landelijk worden manieren onderzocht om ook niet-materiële investeringen -bijvoorbeeld digitalisering- te financieren). Innovatiefinanciering zetten we in Zeeland revolverend in. Ook wordt verkend of er subsidies beschikbaar zijn voor herstel en vergroening, die tegelijkertijd een bijdrage leveren aan kortere ketens, streekeigen product, minder en schonere logistiek en verduurzaming van bedrijfsprocessen. In de bijlage is een subsidiekalender bijgevoegd met een overzicht van alle beschikbare subsidies.

Extra publieke investeringen

Om de economie draaiende te houden staat op middellange termijn het op peil houden van de werkgelegenheid, consumenten- en producentenvertrouwen en investeringen centraal. Ondernemers en andere organisaties hebben immers omzet, liquiditeit en stabiliteit nodig om investeringen te kunnen doen. Diverse sectoren zijn erbij gebaat om geplande werken en investeringen naar voren te halen. Daarnaast kunnen we de Zeeuwse economie ook stimuleren om toekomstige werken ook daadwerkelijk uit te voeren en niet op de lange baan te schuiven. Herstelfondsen kunnen hier mogelijk voor worden benut.

De aanvullende kosten vanwege de coronacrisis kunnen niet zomaar worden opgevangen bij de diverse overheden. De aanpak en gevolgen van de crisis zijn een landelijk zorgpunt en die de gemeentelijke en provinciale begrotingen te boven gaan. Dat geldt voor zowel op

sociaal-maatschappelijk vlak als op financieel vlak. Voor de extra kosten die deze crisis met zich meebrengt doen we een moreel appèl op het Rijk om de kosten die samenhangen met de crisis en de gevolgen daarvan, te bekostigen.

Stimuleren private investeringen

Langjarig wordt 80 tot 85 procent van alle investeringen in ons land gedaan door de private sector. Door de coronacrisis dreigt in Nederland een investeringsgat te ontstaan. Volgens schattingen loopt dit gat op tot ruim 5 procent van het BBP. Dit heeft een grote impact op het verdienvermogen. Dat is niet alleen voor de korte termijn relevant. Om het verdienvermogen en daaraan gekoppelde productiecapaciteit in stand te houden en te herstellen, zijn de volgende maatregelen nodig:

- Versterk de innovatiefaciliteiten voor ondernemingen en assisteer het MKB bij het vinden van de juiste middelen/fondsen;
- Versnel investeringen, stimuleer projecten en versnel deze door efficiënte vergunningverlening;
- Voorkom lastenverzwaringen op het bedrijfsleven. Dat zou het herstel in de kiem kunnen smoren;
- Pak regeldruk aan: van complexe regulering naar eenvoudige en hanteerbare regelgeving.

Lange termijn acties

Het blijft onzeker hoe het coronavirus verloopt en ook wat daarvan de maatschappelijke gevolgen zijn. De sneltesten, vaccins en de inenting bieden op korte termijn perspectief bieden, maar er blijven grote uitdagingen. Het vaccineren van de bevolking wereldwijd is misschien een nog grotere opgave dan de ontwikkeling van een werkend vaccin. De Rijksoverheid is enorme schulden aangegaan ter bestrijding van de korte termijn gevolgen van de pandemie, net als bij de landen om ons heen. Dat slaat een gat in de begrotingen. De opgebouwde schuld zal door de samenleving moeten worden vereffend. Dat is een belangrijk gegeven bij de herstelfase en de (nieuwe) inrichting van de samenleving. Bepalend daarbij is dat de wereld zich voor de crisis al in transitie bevond. Corona versnelt de transities in het energiesysteem, de landbouw, in digitalisering en in de circulaire economie. De opgaven die voortvloeien uit deze

transities zijn verweven in de economische beleidsprogramma's en de verantwoordelijkheid van andere organisaties en bestaande overleggen in de regio, zoals de Economic Board en het OZO thema-overleg Economische Versnelling & Toerisme. In Zeeland zijn de speerpunten op lange termijn gericht op o.a.:

- Verduurzaming economie
- Energietransitie
- Circulaire economie
- Stimuleren sterke Zeeuwse sectoren: onder meer toerisme, industrie, haven, scheepsbouw en daaraan verwante infrastructuur/ ketens
- Inzet een brede welvaart

Ook VNO-NCW zet met hun nieuwe koers, 'Ondernemen voor brede welvaart' in op een duurzame leefomgeving. Het bedrijfsleven gaat met de ondernemersagenda voor herstel en groei: enerzijds economische groei en anderzijds voor een inclusieve samenleving – met werk en gelijke kansen – en een duurzame leefomgeving (zie bijlage voor uitgangspunten). Dat kan door te investeren in een slimme, schone en sterke (regionale) economie. De inzet van de rijksmiddelen en Europese middelen is hierbij, zoals eerder aangegeven essentieel.

Tot slot is van belang dat wij ook leren van de huidige crisis/pandemie, en dat wij voorbereid zijn op mogelijke nieuwe pandemie in de toekomst zodat wij sneller en effectiever reageren en een mogelijke impact beperken. Het vraagt om een dynamische en flexibele aanpak, zodat snel ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. Om vinger aan de pols te houden wordt nader bekeken of het mogelijk en noodzakelijk is om een post-corona onderzoek uit te voeren in het najaar 2021. Op deze wijze zou in kaart gebracht kunnen worden wat de economische impact is op de Zeeuwse economische sectoren. Daarnaast zou inzichtelijk gemaakt kunnen worden waar de noden van ondernemers liggen op het gebied van de kapitaalmarkt, innovatie en welke sectoren extra aandacht nodig hebben om zich aan te passen aan de nieuwe situatie en zijn we in staat om de transities te versnellen. Op deze manier blijven we als Zeeland wendbaar en weerbaar.

Bijlagen

Ondernemen voor brede welvaart

VNO-NCW en MKB-NL Nederland kiezen voor en nieuwe koers en zetten in op ondernemen voor brede welvaart. Het bedrijfsleven zet daarbij in op enerzijds economische groei en anderzijds een inclusieve samenleving – met werk en gelijke kansen – en een duurzame leefomgeving. Met dit kompas en een nieuwe opvatting over hun rol in de samenleving wordt vorm gegeven aan een nieuw Rijnlants model, waarbij een bedrijf verantwoordelijkheid neemt voor een duurzame en inclusieve samenleving. Voor ondernemen voor brede welvaart zijn 10 uitgangspunten opgesteld:

1. **VNO-NCW & MKB-NL** willen Nederland koploper maken in digitalisering en nieuwe technologieën. Kennis is onze enige grondstof. Innovatie is cruciaal. Private en publieke investeringen in kennis en innovatie gaan naar 3 procent van het bbp. De basis van fundamenteel onderzoek wordt nú versterkt zodat Nederlanders ook over twintig jaar de kennis hebben om voorop te lopen. We zorgen dat Nederland zeer aantrekkelijk is voor toptalent. Sterke ecosystemen zijn de drijvers van innovatie.
2. **VNO-NCW & MKB-NL** kiezen voor een klimaat-neutrale, circulaire samenleving. Dit heeft topprioriteit. We bereiken het slechts op tijd door vanaf nu in hoog tempo grote sprongen te maken in plaats van 'beetjes meer van hetzelfde' te blijven doen.
3. **VNO-NCW & MKB-NL** zetten ons in om de Europese samenwerking te versterken en verder uit te bouwen. Nederland onderneemt steeds meer over de grens en kiest voor een steeds sterker Europa dat in de wereld een medebepalende speler is. Voor onze vrede en veiligheid, als kracht te midden van geopolitieke spanningen en met een uitstekend functionerende interne markt.
4. **VNO-NCW & MKB-NL** willen dat het vestigingsklimaat van ons land excellent is door onze hoogopgeleide bevolking, onze tolerante maatschappij, onze uitstekende infrastructuur en financiële dienstverlening van wereldklasse. Natuurlijk moet Nederland fiscaal concurrerend zijn maar het mag geen doorstroomhuis blijven van kapitaal dat alleen om belastingontwijking voor vestiging in Nederland kiest.
5. **VNO-NCW & MKB-NL** willen dat Nederland een ondernemend land is. Nederland geeft daarom prioriteit aan de vorming en doorgroei van ondernemingen als motor voor economische groei. Het fiscale stelsel en regelgeving moet daar op zijn ingericht met een overheid die werkt op basis van vertrouwen in plaats van regels (en optreedt wanneer het vertrouwen wordt beschaamd).
6. **VNO-NCW & MKB-NL** kiezen voor een Nederland waarin iedereen zekerheid heeft over inkomen. Ook bij verlies van baan, arbeidsongeschiktheid en pensioen. Daarom moet er een uitstekende van werk-naar-werk-infrastructuur komen. Daarom wordt de keuze voor een type arbeidsrelatie niet meer beïnvloed door de fiscale en sociale behandeling van inkomen uit arbeid. Daarom kent elke vorm van arbeid een vorm van sociale zekerheid – en draagt daar aan bij.
7. **VNO-NCW & MKB-NL** kiezen voor een land waarin iedereen kan mee doen en gelijke kansen heeft. De kwaliteit van basis- en voortgezet onderwijs zijn daarvoor het meest bepalend. Die moet daarom uitstekend zijn. Bovendien worden scholieren met het oog op onze digitale en duurzame toekomst verleid naar exacte vakken. Kinderen komen zonder achterstand op de basisschool.
8. **VNO-NCW & MKB-NL** kiezen voor een Nederland dat haar ruimte verstandig gebruikt. Ruimte is ons meest schaarse goed. De uitdagingen op het gebied van wonen, natuur, economische & agrarische activiteiten, mobiliteit, water en energietransitie zijn enorm en zij concurreren in Nederland om de vierkante meters. Keuzes worden integraal gemaakt worden. Centrale regie is daar voor onvermijdelijk.
9. **VNO-NCW & MKB-NL** willen substantieel investeren met het oog op de grote transitie die voor ons liggen (digitalisering, nieuwe technologieën, duurzaamheid). Wij willen daarom mede vormgeven aan een substantiële privaat-publieke investeringsagenda. Voor de publieke investeringen vinden

we het verantwoord hiervoor nieuwe staatsschuld aan te gaan. Op deze manier dragen wij een land zonder milieuschulden over aan toekomstige generaties met uitstekende mogelijkheden om straks op een duurzame manier in hun brede welvaart te voorzien.

- 10. VNO-NCW & MKB-NL** nemen als bedrijven verantwoordelijkheid voor zowel de technische als de sociale duurzaamheid van onze eigen activiteiten en benutten onze relatie met leveranciers en klanten om ook hen daar in te stimuleren. Wij zijn transparant in ons handelen, ook over onze belastingpositie, omarmen de SDG's van de Verenigde Naties en de daaraan verbonden principes van UN Global Compact.

SER Denktank Coronacrisis

In zijn advies De contouren van een intelligent herstelbeleid van mei 2020 pleit de Denktank ervoor dat het kabinetsbeleid sectoren, bedrijven en kwetsbare groepen in de loop naar herstel steun blijft geven om de economische basis overeind te houden en een hoge werkloosheid en veel inkomensverlies te beperken. Deze aanbeveling is helaas ook begin 2021 nog actueel. Los van de precieze vormgeving en inhoud passen de recente extra ondersteuningsmaatregelen voor zwaar getroffen sectoren in deze aanpak. De ondersteuningspakketten zijn genereus maar compenseren niet alles. Hoe langer de crisis duurt, hoe minder bedrijven kunnen opvangen met buffers.

843

Nu het einde in zicht is, ligt intensivering voor de hand om de gesteunde bedrijven daadwerkelijk door de crisis heen te helpen. Recent heeft het kabinet aangekondigd het economisch steun- en herstelpakket inderdaad tijdelijk uit te breiden.

Een andere aanbeveling uit het eerste advies van de Denktank is ook nog steeds actueel: zet in de herstelfase in op economische structuurversterking en doe dat door de investeringen en beleid te richten op de grote maatschappelijke economische uitdagingen op de middellange en lange termijn.

Eén van de aanbevelingen van de Denktank voor beleid is te werken aan ondersteuningsprogramma's voor bedrijven, waaronder kleine ondernemers, die extra hard getroffen worden door de pandemie. In Zeeland doen we dit met het SOS Dockwize programma.

VNG Top 10 checklist voor een effectieve herstelaanpak lokale economie

VNG heeft een top 10 checklist opgesteld voor gemeenten die een lokale herstelaanpak willen ontwikkelen:

1. *Organiseer herstel vanuit de bestaande structuur en middelen;* organiseren van herstel vraagt samenwerking tussen verschillende afdelingen en organisaties.
2. *Stel de behoefte van de ondernemer centraal;* het inventariseren van de behoeften van ondernemers en andere stakeholders maakt het mogelijk om tot goede keuzes te komen.
3. *Maak gebruik van een divers en cross-sectoraal netwerk;* door het bij elkaar brengen van verschillende stakeholders uit de lokale economie en samenleving kan men samen komen tot afwegingen, keuzes en prioriteiten voor de herstelaanpak.
4. *Gebruik data en actieve monitoring;* gebruik van actuele data kunnen keuzes in de lokale herstelaanpak onderbouwen. Daarnaast is monitoring van effectiviteit ook van belang om daarmee koers te blijven bepalen en/of bij te kunnen stellen.
5. *Benoem een trekker;* het is van belang zowel ambtelijk als bestuurlijk een trekker te benoemen van de herstelaanpak om daarmee intern en extern de verbindingen snel en effectief te kunnen leggen.
6. *Bouw voort op lessen uit de crisis;* de ondernemersdienstverlening en het contact met verschillende maatschappelijke partners is in crisistijd opgewaardeerd en geïntensiveerd, het is van belang dit niveau vast te houden.
7. *Zorg voor een dynamische herstelaanpak;* de coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat geen scenario standhield. Dat vraagt om een flexibele herstelaanpak, die meebeweegt met nieuwe ontwikkelingen.
8. *Regionale samenwerking versterkt;* ondernemers en andere organisaties zijn niet aan gemeentegrenzen gebonden. Daarom is goede afstemming en samenwerking in de regio van belang. Leg ook een koppeling met de provinciale herstelaanpak.
9. *Onderscheid tussen de korte en lange termijn geeft overzicht en ruimte;* niet alles hoeft nu te gebeuren, maak daarom onderscheid tussen korte-, middellange- en langetermijnacties en-projecten en formuleer per termijn uitgangspunten en doelstellingen.
10. *Houd rekening met een terugvalscenario;* de coronacrisis heeft duidelijk gemaakt dat er veel onzekerheden zijn en blijven in het functioneren van de economie en de samenleving. Een terugvalscenario en een draaiboek helpt om dit snel te kunnen effectueren.

Regiekaart

De volledige regiekaart is terug te vinden op: <https://corona.zeeland.nl/regiekaart.html>

CORONAMONITOR ZEELAND

Branches

 Home / Uitgelicht / Vind snel het juiste adres met de regiekaart.

VIND SNEL HET JUISTE ADRES MET DE REGIEKAART.

In deze periode van crisis en herstel komen er bij ondernemers veel vragen naar boven. Vragen waar u misschien ook over nadenkt? Over het voortbestaan en de weerbaarheid van uw onderneming, alle regelingen, maar ook over hoe u de crisis kunt door komen? Deze regiekaart verwijst u op een snelle manier om snel duidelijkheid te krijgen.

GEEN GEVAAR, WEL HULP NODIG

- Sparen / Advies bedrijfsvoering
- Financiering

ACUUT GEVAAR

- Noodhulp
- Covid-19 regelingen
- Schuldhelp

IK MOET STOPPEN

- Loondienst of opleiding
- Vertrouwenspersoon

GEGEVENS OP EEN RIJ

BEDRIJFSVOERING

Dockwize
[06 22 90 27 92](tel:0622902792)

Impuls
[0118 72 49 00](tel:0118724900)

ARBEIDSMARKT

Mobiliteitscentrum
[06 15 54 94 45](tel:0615549445)

Staat uw onderwerp er niet bij? Neem dan contact op met Dockwize [06 44 11 41 21](tel:0644114121) of mail dan naar CORONALOKET@IMPULSZEELAND.NL

Prioriteiten IPO Herstelplan

De Uitvoeringsagenda Herstel Regionale Economie heeft als doel de huidige economische crisis te bestrijden door beleid en instrumenten van Rijk, provincies, gemeenten en sociale partners goed op elkaar aan te laten sluiten en door gezamenlijk te investeren in duurzaam verdienvermogen en het aanpakken van grote maatschappelijke uitdagingen in de regio's. Daarmee wordt een versnelling en opschaling gerealiseerd van vele initiatieven die nu al nationaal en in de regio's plaatsvinden. Het IPO Herstelplan schetst de inbreng van de provincies in de overleggen met haar partners. Hieronder treft u concrete voorbeelden en acties aan.

- I. ***We organiseren het groeivermogen van morgen en gebruiken hiertoe de investeringsagenda.*** Dat is belangrijk om de economische motor op gang te houden. Als Provincie bieden we het Rijk en Europa aan om onze investeringen, vaak ondersteund door onze Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Impuls, te zien als multiplijer voor beschikbare middelen bij het Rijk en EU.

Provincie Zeeland:

- a) Fondsversterking van Impuls, en dan met name om de doelgroep innovatieve startups, scaleups en vooral bredere innovatieve MKB die geraakt zijn door de corona crisis te bedienen
- b) Versterken en faciliteren van de K&I netwerken en daarmee private consortia ondersteunen
- c) Actief aandeelhouderschap Impuls
- d) Digitalisering stimuleren: MKB Deal
- e) Inzet op Europese en nationale fondsen (o.a. EU REACT, regiodeals, ELFPPO, BAR, RRF)
- f) Investeringsprojecten blijven uitvoeren
- g) Versterken van ecosysteem innovatiefinanciering door cofinanciering, o.a. financieringstafel, Zeeland FM, opzetten Zeeuws Informal Investing Network (ZIIN)
- h) Faciliteren van en actieve deelname in Economic Board Zeeland
- i) (door)Ontwikkelen Fieldlab(s)

Gemeenten:

- a) actief aandeelhouderschap Impuls
- b) inzet op Europese en nationale fondsen (EU REACT, regiodeals)

- c) investeringsprojecten blijven uitvoeren
- d) ontwikkelen regionale economische agenda
- e) actieve deelname Economic Board Zeeland

II. ***We willen dat talent op alle niveaus behouden blijft, én beschikbaar en inzetbaar is en ook naar Zeeland komt (human capital).***

Vanuit het Aanvalsteam Arbeidsmarkt werken we en investeren we, samen met de betrokken partners vanuit het onderwijs, bedrijfsleven (werkgevers) en overheden aan een duurzame aanpak op het gebied van mobiliteit (van werk naar werk) en een leven lang ontwikkelen. Betrokken partijen investeren gezamenlijk in deze aanpak, met als doel de realisatie van een toekomstbestendige arbeidsmarktregio, in wendbaarheid van mensen en werken samen met kennisinstellingen, werkgevers en werknemers aan de aanpak voor een Leven Lang Ontwikkelen. We willen een toekomstbestendige arbeidsmarkt realiseren.

Provincie Zeeland:

- a) Faciliteren van en samenwerken met Arbeidsmarktregio Zeeland
- b) Aanvalsplan Arbeidsmarktregio Zeeland; - het activeren van onbenut Zeeuws arbeidspotentieel, - de herpositionering van Zeeland als aantrekkelijke woon- en werkregio,- het aantrekken van personeel van buiten Zeeland. Daarnaast inzetten op een toegankelijke Zeeuwse aanpak t.a.v. omscholen en ontwikkelen en op bevorderen van werk naar werk
- c) Beschikbaar stellen van subsidie, onder andere middels de Subsidieregeling Zeeland in stroomversnelling; Human Capital Agenda

Gemeenten:

- a) Lokale knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt inbrengen in overleg Arbeidsmarktregio
- b) Aanvalsplan Arbeidsmarktregio Zeeland; - het activeren van onbenut Zeeuws arbeidspotentieel, - de herpositionering van Zeeland als aantrekkelijke woon- en werkregio,- het aantrekken van personeel van buiten Zeeland. Daarnaast inzetten op een toegankelijke Zeeuwse aanpak t.a.v. omscholen en ontwikkelen en op bevorderen van werk naar werk

III. *We stimuleren innovatie van de economie, maar hebben ook oog voor onze regionale samenwerkingsverbanden en het brede MKB.*

We gebruiken hierbij onder meer de kennis- en innovatienetwerken als instrument. Dit zal niet alleen leiden tot meer succesvolle start-ups en scale-ups, maar ook tot het vitaal en gezond houden van andere bedrijven.

Provincie Zeeland:

- a) Versterken en faciliteren van de K&I netwerken
- b) Financieren Dockwise
- c) Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling: 'Haalbaarheidsonderzoeken en verkenningen' en 'Demonstratieprojecten en pilots'
- d) Aandacht voor digitalisering en robotisering versterken
- e) Cofinanciering regelingen OP Zuid, Interreg en MIT (MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren)
- f) Cofinanciering Vroege Fase Financiering (leningen aan innovatieve starters en MKB'ers. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt)

Gemeenten:

- a) Slim ruimte- en grondgebruik
- b) Versterken sectoren (zoals De Bevelanden: Agro-en Aquafoodsector en Zeeuws Vlaanderen: energieopgave met betrekking tot verduurzaming en vergroening industrie)

IV. *We focussen ons op het versterken van de grote transities (energie, circulaire economie, digitalisering, mobiliteit). Veranderingen in de benodigde infrastructuur blijven daarbij haalbaar voor zowel bedrijven als burgers.*

Provincie Zeeland:

- a) Inzet op Energie-strategie (Cluster Energie Strategie (CES): de uitdagingen en de investeringsnoodzaak op het gebied van infrastructuur van de Schelde-Deltaregio)
- b) Ontwikkelen Slimme duurzame mobiliteit
- c) Werken aan klimaatadaptatie

V. *We maken vaart met de uitvoering van de nieuwe EU-middelen in het kader van versnelling Coronaherstel (REACT-EU, ELFPO, BAR, RRF en JTF). We besteden aandacht aan onze uitvoeringscapaciteit en werken nauw samen met het Rijk.*

De huidige crisis vraagt om een heroriëntatie en een andere inzet van instrumenten. We voegen geen nieuwe beleidsdomeinen toe, maar onze rol in projecten en programma's verandert mogelijk. We moeten in Zeeland een (duidelijke) positie in te nemen.

- We moeten 'aan de bak' door:
 - ervoor te zorgen dat we concrete investeringsprojecten en ontwikkelkracht beschikbaar hebben;
 - niet te blijven hangen in het subsidiëren van verkenningen en pilots, maar dat we gaan investeren en onze middelen ook revolverend inzetten. De trekkracht voor initiatieven zal ook van private consortia moeten komen;
 - versnippering van initiatieven rond bepaalde innovatiethema's en oplossingen voor maatschappelijke opgaven tegen te gaan door meer provinciegrensoverschrijdend (en ook met Vlaanderen) en met Rijk samen te werken;
 - meer aandacht te besteden aan de ondersteuning van het MKB, zoals ook de Economic Board Zeeland adviseert;
 - extra inspanningen te verrichten om de urgente problemen in de culturele en vrijetijdssector aan te pakken;
 - voorwaardenscheppende investeringen in de fysieke omgeving vormen wel een vertrouwd domein voor ons als provincie, maar ook nieuwe infrastructuur (bijv. energie/warmte, digitaal) en gebiedsontwikkelingen (binnensteden, werklocaties, landelijk gebied) vragen aandacht.

Subsidiekalender 2021

<https://www.zeeland.nl/subsidie-aanvragen/overzicht-subsidieregelingen>

Versterking Kennis en Innovatienetwerken

Subsidie is bestemd voor het versterken van de organisatiekracht van de Zeeuwse K&I netwerken.

Contact: Wilma Boonstra
wmd.boonstra@zeeland.nl

Openstelling februari t/m november

REACT EU:

Crisisherstel in de context COVID-19 pandemie, ter voorbereiding van een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie.

Contact: Arendo Schipper
a.schipper@zeeland.nl

- Openstelling provinciaal luik 29 maart
- Openstelling landsdelig luik 26 april

MIT Zuid Haalbaarheidsonderzoek

MKB Innovatiestimulering Topsectoren in Zuid-Nederland; subsidie voor haalbaarheidsonderzoeken voor MKB-ers in de Nederlandse topsectoren.

Contact: Leon Verlinde
lc.verlinde@zeeland.nl

Openstelling 20 april t/m 9 september

Plattelandsontwikkeling (POP)

Niet productieve investeringen water; internationale waterdoelen modulatiegeld 2021

Contact: Marloes Slaakweg en Johan Wandel
m.slaakweg@zeeland.nl / jk.wandel@zeeland.nl

Openstelling 30 april t/m 30 juli

JANUARI

FEBRUARI

MAART

APRIL

MEI

JUNI

Plattelandsontwikkeling (POP)

Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP 2021

Contact: Claudia de Vos en Marloes Slaakweg
cjp.de.vos@zeeland.nl / m.slaakweg@zeeland.nl

Openstelling juni t/m september

Plattelandsontwikkeling (POP)

Fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen 2021.

Het betreft twee aparte openstellingen gericht op:

- Reguliere investeringen
- Water investeringen

Contact: Claudia de Vos
cjp.de.vos@zeeland.nl

Openstelling najaar 2021

LEGENDA

Europese subsidie

Alleen aan te vragen door collectief

Aan te vragen door één bedrijf

Zeeland in Stroomversnelling

Thematische openstelling

Contact: Christine Dingemanse
cj.dingemanse@zeeland.nl

Thematische openstelling nader te bepalen

Zeeland in Stroomversnelling

Aanjaaggelden: haalbaarheidsonderzoeken

Subsidie voor studies en verkenningen waarmee consortia kansrijke ontwikkelingen toetsen en onderzoeken of nieuwe technologieën en maatschappelijke uitdagingen kansen bieden voor de Zeeuwse sectoren.

Contact: Christine Dingemans
 cj.dingemans@zeeland.nl

Openstelling 16 april t/m 17 december

Zeeland in Stroomversnelling

Aanjaaggelden: demonstratieprojecten

Subsidie voor demonstratieprojecten en pilots waarmee consortia zowel nieuwe als verbeterde producten, diensten testen in omgevingen die representatief zijn voor het toekomstig gebruik.

Contact: Christine Dingemans
 cj.dingemans@zeeland.nl

Openstelling 16 april t/m 25 juni

Plattelandsontwikkeling (POP)

LEADER: voor initiatieven die de leefbaarheid op het platteland vergroten en de economie versterken.

Contact: Anne Schreurs en Marloes Slaakweg
 a.schreurs@zeeland.nl / m.slaakweg@zeeland.nl

Openstelling 30 april 2021 t/m 31 december 2022

MIT Zuid Research & Development

MKB Innovatiestimulering Topsectoren in Zuid-Nederland: stimulering van innovatie bij MKB-ers in de topsectoren voor R&D samenwerkingsprojecten.

Contact: Leon Verlinde
 lc.verlinde@zeeland.nl

Openstelling 1 juni t/m 9 september

JULI
AUGUSTUS
SEPTEMBER
OKTOBER
NOVEMBER
DECEMBER

Zeeland in Stroomversnelling

Aanjaaggelden: demonstratieprojecten

Subsidie voor demonstratieprojecten en pilots waarmee consortia zowel nieuwe als verbeterde producten, diensten testen in omgevingen die representatief zijn voor het toekomstig gebruik.

Contact: Christine Dingemans
 cj.dingemans@zeeland.nl

Openstelling 10 september t/m 14 januari 2022

Plattelandsontwikkeling (POP)

JOLA: Subsidie voor jonge landbouwers (< 40 jaar) voor duurzame of innovatieve investeringen in het bedrijf.

Contact: Johan Wandel
 jk.wandel@zeeland.nl

Openstelling december

FINANCIERINGSTAFEL

Kom meer te weten over subsidie- en financieringsmogelijkheden op:

- 22 april
- 3 juni
- 15 juli
- 26 augustus
- 7 oktober
- 18 november

<https://www.impulszeeland.nl/nl/financieringstafel>

Vooraankondiging

Europees Economisch Herstelfonds:

- Investeringsregeling groen-economisch herstel
- Samenwerkingsregeling groen-economisch herstel

• Interreg Vlaanderen/Nederland:

Najaar 2021 / kwartaal 4 2021

• OPZuid:

Najaar 2021 / kwartaal 4 2021

COLOFON

Uitgave

Bestuurlijke Taakgroep Economie

Fotografie

Beeldenbank laatzeelandzien.nl

Juli 2021

**ECONOMIC
BOARD ZEELAND**
SAMEN ZEELAND IN STROOMVERSNELLING HOUDEN

